

Sollentuna den 3 juni 2016

Miljödepartementet

Kemikalieenheten

Charlotta Broman

103 33 STOCKHOLM

Referens/Dnr: M2015/03109/Ke

Yttrande över Jordbruksverkets översyn av retursystemet för dryckesförpackningar.

TOMRA grundades 1972 och började med design, tillverkning och försäljning av returautomater för automatiserad hantering av använda dryckesförpackningar ("pantmaskiner"). Idag är TOMRA den ledande globala leverantören av sensor-baserade lösningar för optimal resursproduktivitet. TOMRA har cirka 2 600 anställda, en total omsättning på 6,1 miljarder NOK (2015) och är noterat på Oslobörsen.

I Sverige, precis som på 80 andra marknader världen över, jobbar TOMRA mot en långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt och ett mer resurseffektivt samhälle.

I stort handlar våra produkter och applikationer om resursoptimering vid utvinning, användande och återvinning av en mängd olika resurser. Utifrån detta är TOMRA organiserat efter expertis inom följande divisioner; Reverse Vending (retursystem), Material Recovery (materialströmmar från retursystem), Recycling (sortering av materialströmmar för effektivare återvinning), Mining (hållbar resursoptimering i gruvdrift) och Food (resursoptimering i matproduktion).

TOMRA ger i detta yttrande synpunkter och förslag utifrån den resursrevolution¹ som vi jobbar mot.

---

¹ TOMRA – Leading the Resource Revolution: <https://www.youtube.com/watch?v=O8QJb20rprg>

Sammanfattning

1. TOMRA stödjer Jordbruksverkets utredning och konstruktiva förslag på ändringar i nuvarande lagstiftning, men kommer även med en rad ytterligare förslag på hur omfattningen av förpackningar skulle kunna breddas och på så vis leda till ännu högre återvinningsgrad och -kvalitet.
2. TOMRA lovordar alla initiativ att ansluta fler aktörer till retursystemet, öka återvinningen och bidra till konkurrensneutralitet mellan aktörer.
3. TOMRA applåderar förslaget att inte längre avgöra vilka förpackningar som ska ingå i ett godkänt retursystem utifrån dryckernas innehåll snarare än förpackningsmaterialet.
4. TOMRA välkomnar förändringsförslagen som syftar till att öka incitamentet att delta i retursystemet och underlätta för företag att ansluta sig.
5. TOMRA skulle gärna se att Sverige inspirerades av sina grannländer och införde returtagningsskyldighet och högre pant. Vi understryker också vikten av ambitiösare krafttag mot nedskräpning och plastavfall i hav och natur och beskriver hur pant kan hjälpa till.

1. Omfattning av förpackningar (4.1.1)

TOMRA välkomnar initiativet att tydliggöra vilken typ av förpackningar som ska ingå i systemet samt att inkludera förpackningar av blandmaterial för att på så vis bredda systemet och öka återvinningen.

Vi föreslår vidare att andra materialflöden inkluderas i dagens pantsystem, inte minst för de material som i dagsläget har låg återvinningsgrad eller på andra sätt dras med problem som skulle kunna åtgärdas genom ett utbyggt pantsystem. För att uppnå resurseffektiva kretslopp så krävs det att en renhet hos de olika fraktionerna (glas, papper, metall och plast) garanteras. Ett breddat pantsystem är ett enkelt sätt att garantera en renhet hos alla dessa fraktioner. Pantsystemets slutna kretslopp säkerställer att man vet exakt vad som kommit in i systemet. Systemet är så pass säkert att återvinna plastmaterial från pantsystem kan användas i kontakt med livsmedel². På samma sätt undviks en introduktion och recirkulering av farliga ämnen (i linje med etappmålet om giftfria och resurseffektiva kretslopp), eftersom man alltid vet vilka material som godkänts och hanteras i ett pantsystem.

En breddning av pantsystemet skulle till exempel förbättra återvinningsgraden av plast avsevärt. Returpack rapporterar en återvinning av plastflaskor som är mer än dubbelt så hög som FTI:s materialutnyttjande för plastförpackningar (38,40% år 2014).

Att som andra länder (t ex Finland) inkludera engångsglas i pantsystemet skulle också innebära en rad fördelar. En inkludering skulle exempelvis garantera att den i princip eviga återvinningscykel som materialet erbjuder inte skulle avbrytas av de främmande material eller föroreningar som ofta orsakar problem vid framställning av ny glasråvara. Återvinning innebär vidare både en energibesparing och minskat behov av jungfruligt material. Vidare skulle problemen med nedskräpning och krossat glas minskas om glasflaskor hade ett tydligt värde i form av pant, tror vi. Enligt en kundundersökning som Movement³ utfört tycker ¾ av svenska folket att det vore bättre om det var pant på alla glasflaskor (även på de flaskor som idag är engångsglas). Den främsta drivkraften är viljan att göra något bra för miljön, men många tycker också att det skulle vara smidigare att kunna lämna alla flaskor i butiken och säger att de skulle återvinna fler glasflaskor om de bar pant.

Det är också möjligt att införa pantsystem för pappersförpackningar av "Tetra Pak typ", vilket bland annat har gjorts i delar av Kanada, i en australiensisk delstat och i Kroatien. Diskussioner har även börjat i Tyskland gällande pappersförpackningars ekologiska status. Långsiktigt kan detta leda till att pant införs, men om och när är fortfarande oklart.

TOMRA vill även understryka behovet av att fokusera på återvinning av god kvalitet. Den höga kvaliteten på det insamlade materialet från ett pantsystem bidrar till resurshushållning genom att motverka "downcycling". Downcycling kallar vi processen att omvandla avfall eller oanvändbara produkter till nya material eller produkter av sämre kvalitet och minskad funktionalitet. Redan idag kämpar Europa som bekant mot stigande råvarupriser och en begynnande brist på vissa resurser. Att hushålla med tillgångar genom effektiva material- och avfallsflöden borde vara en självklarhet.

² Detta görs till exempel av danska Faerch Plast (www.faerchplast.com).

³ <http://www.movementgroup.se>

2. Omfattning av aktörer (4.1.2)

TOMRA ser positivt på ambitionen att förtydliga att det är det företag som tar in flaskorna eller burkarna som ska omfattas av retursystemet. Vi lovordar alla initiativ att ansluta fler aktörer till retursystemet, öka återvinningen och bidra till konkurrensneutralitet mellan aktörer.

3. Undantag för vissa produkter (4.1.3)

TOMRA applåderar förslaget att inte längre exkludera konsumtionsfärdig dryck som huvudsakligen består av mejeriprodukter eller grönsaks-, frukt-, eller bärjuice från kravet på att förpackningen ska ingå i godkänt retursystem. Som tillägg till Jordbruksverkets kommentarer vill vi belysa att konsumenter givetvis kan skölja ur förpackningar hemma för att minimera eventuell lukt och tillväxt av mikroorganismer, precis så som de idag rekommenderas att skölja ur mjölkförpackningar.

Vidare vill vi hänvisa till Meddelande från EU-kommissionen angående "Dryckesförpackningar, pantsystem och fri rörlighet för varor" (2009/C 107/01)⁴. I kapitel 3.3.2 c) skriver kommissionen att "[m]edlemsstaterna ska se till att det inte förekommer någon diskriminering mellan de produkter som är undantagna och de produkter som är underställda pantkraven, och att all differentiering sker enligt objektiva kriterier. Därför anser kommissionen att differentieringen i princip bör baseras på det material som används för förpackningarna och inte på dryckernas innehåll, eftersom innehållet i sig inte säger något om förpackningens miljöegenskaper." Av denna anledning finns det inget skäl att exkludera till exempel mejeriprodukter och juiceflaskor från pantsystemet, anser TOMRA. Även andra förpackningar skulle kunna inkluderas. Vi har exempelvis fått förfrågningar om att sätta pant på shampoflaskor, vilket givetvis är möjligt.

Helt i linje med Jordbruksverkets konsekvenskommentarer tror vi på TOMRA att ändringen kommer leda till att återvinningsgraden höjs genom att fler produkter ansluts till retursystemet.

4. Avgifter (4.2)

TOMRA välkomnar förändringsförslagen som syftar till att öka incitamentet att delta i retursystemet, inte minst för mindre aktörer, och underlätta för när ett företag kan ansluta sig till systemet.

---

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:107:0001:0009:SV:PDF>

5. Andra kommentarer

TOMRA skulle välkomna om Sverige, liksom våra nordiska grannländer, införde en returtagningsplikt. Dels tycker vi att det är viktigt att inte riskera förtroendet för det svenska pantsystemet, dels är det viktigt att återlämning av förpackningar premieras för att inte riskera en försämring av insamlingsstatistiken.

TOMRA vill också lyfta fördelarna med pant som bot mot nedskräpning och plastavfall. Dessa har bekräftats i flera studier, bland annat i en studie om marint avfall som Arcadis tagit fram på uppdrag av EU-kommissionen⁵. Vi är stolta över Sveriges aktiva deltagande på FN:s stora miljömöte UNEA2 i Nairobi i slutet av maj 2016, inte minst i det som ledde till Resolutionen om marint skräp och som spänner över hela livscykeln, från att förebygga avfall till att hantera marint skräp som redan hamnat i havet. I det här avseendet vill vi även hänvisa till rapporten "MARINE PLASTIC DEBRIS AND MICROPLASTICS - Global lessons and research to inspire action and guide policy change"⁶ som togs fram inför mötet. Författarna skriver exempelvis "Among all the different incentives, one of the most effective is the deposit-refund scheme (...) this tool has a potentially wide application – it could be used not just for bottles and plastic bags, but also for food containers, for batteries, electronic equipment, white goods and automobiles" (citat från sidan 135-136).

Vi skulle även gärna se en höjd pant för alla förpackningar som inkluderas i dagens pantsystem. I Tyskland har man en pant på 0,25 € och en ännu högre returgrad.

Som en sista kommentar tror vi att pant är utbildande för medborgare och därmed kan hjälpa Sveriges befolkning att tillsammans jobba mot ett resurseffektivt samhälle där mer lånas eller hyrs, där material har ett värde, där använda produkter inte hamnar i soporna så snart konsumenten har tröttnat på dem. Allt detta samtidigt som pantsystemet är organiserat så att Sveriges medborgare upplever att det är enkelt att delta i och förstå.

Fredrik Nordh
Senior VP, Nordic
Collection Solutions

---

⁵ Rapporten heter "Marine Litter study to support the establishment of an initial quantitative headline reduction target" (SFRA0025) och är tillgänglig här:

http://ec.europa.eu/environment/marine/good-environmental-status/descriptor-10/pdf/final_report.pdf

⁶

<http://www.unep.org/about/sgb/Portals/50153/UNEA/Marine%20Plastic%20Debris%20and%20Microplastic%20Technical%20Report%20Advance%20Copy.pdf>